

Besluit

Besluit strekkende tot een positieve beoordeling van een aanvraag om accreditatie van de opleiding hbo-bachelor Bouwkunde van De Haagse Hogeschool

datum	Algemene gegevens:	
13 december 2011	Naam instelling:	De Haagse Hogeschool
onderwerp	Naam opleiding:	hbo-bachelor Bouwkunde (240 ECTS)
Besluit accreditatie	Datum aanvraag:	20 december 2010
hbo-bachelor	Variant opleiding:	voltijd
Bouwkunde	Locatie opleiding:	Den Haag
van	Naam VBI:	Hobéon Certificering B.V. (Hobéon)
De Haagse Hogeschool	Datum visitatie:	14 oktober 2010
(#4714)	Datum VBI-rapport:	20 januari 2011
ons kenmerk	Beoordelingskader:	
NVAO/20113017/LL	Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs [hbo-bachelor] van de NVAO	
bijlage	1 (Accreditatiekader; Stcrt. 2003, 120). Op grond van het toepasselijke Accreditatiekader wordt een opleiding beoordeeld aan de hand van zes onderwerpen, te weten: doelstellingen opleiding, programma, inzet van personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en resultaten.	
	Samenstelling Hobéon-panel:	
	- Drs. R.B. van der Herberg, (voorzitter), senior auditor en partner bij Hobéon;	
	- Prof. dr. ir. J.J.N. Lichtenberg (vak/werkveldeskundige), Professor Productontwikkeling aan de TU Eindhoven, en directeur Inno-Experts en voorzitter van de stichting Slimbouwen;	
	- Dr. ir. M. Prins (vakdeskundige), werkzaam als universitair hoofddocent en senior onderzoeker bij de sectie Real Estate & Housing en Msc coördinator aan de Faculteit Bouwkunde (TU Delft);	
	- Ir. H.H.M. Witteveen (werkvelddeskundige), Directeur BAM PPP (public private partnerships);	
	- S. Zwiers (studentlid), vierdejaars student hbo-bachelor Bouwkunde aan de Hogeschool Utrecht;	
	- H. Bleijs (secretaris), werkzaam bij Hobéon Groep.	

Op 15 juni 2011 heeft de NVAO Hobéon om aanvullende informatie gevraagd over de kwaliteit van de toetsen en het aantal bestudeerde eindwerkstukken. Deze informatie van de opleiding heeft de NVAO op 30 augustus 2011 ontvangen. De NVAO heeft deze aanvullende informatie meegenomen in haar besluitvorming.

Bevindingen:

Doelstellingen opleiding

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De opleiding neemt actief deel aan landelijk overleg op initiatief van de Hoger Onderwijs Groep Bouw en Ruimte (HOG B&R), waarin de gezamenlijke opleidingen van diverse hogescholen met elkaar en in samenspraak met vertegenwoordigers van het werkveld gekomen zijn tot domeincompetenties en opleidingscompetenties voor de Bachelor of Built Environment (BBE). Bij de niveaubepaling voor het profiel BBE zijn de Dublin descriptoren als uitgangspunt gebruikt. De opleiding heeft 5 Bouwkunde competenties geformuleerd die geënt zijn op de het BBE Bouwkunde profiel en indirect op de Dublin descriptoren. Deze competenties zijn zo geformuleerd dat ze naar elkaar verwijzen en een geïntegreerd geheel vormen, waarmee ze een belangrijk aspect van het vakgebied (integraal werken) al direct in zich hebben. Voor de 5 competenties zijn in drie niveaus (propedeuse-, bredebasis-, en bachelorniveau) beroepsindicatoren benoemd. Hierin zijn het bachelorniveau en algemene ingenieurscompetenties verwerkt. Dit had naar mening van het panel explicieter gekund. In de competentie-uitwerkingen mist het panel de onderzoekscomponent en het internationale aspect.

Via de Stuurgroep HHS -Bouwend Nederland Regio Randstad Zuid en de Beroepenveldcommissie betreft de opleiding (voornamelijk het regionale) beroepenveld bij validatie en actualisering van het eigen opleidingsprofiel en bij vormgeving van het onderwijs.

Binnen de voorheen op de 'architecten' gerichte opleiding is het accent verschoven naar een 'brede' opleiding. De opleiding biedt haar studenten een brede basis van 2,5 jaar, zodat de student toegerust is om op verschillende plaatsen in het beroepenveld aan de slag te gaan als startende beroepsbeoefenaar. Na de brede basis en de verdieping hiervan kan de student in de laatste 1,5 jaar zich naar behoefte specialiseren.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden Hobéon dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'doelstellingen opleiding' als voldoende.

Programma

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De opleiding is gericht op de praktijk en het programma zorgt er op diverse manieren voor dat studenten de kennis en vaardigheden ontwikkelen die zij nodig hebben in de beroepspraktijk. In feite werken studenten tijdens de gehele studie aan de 5 competenties op de verschillende niveau. Studenten ontwikkelen beroepsvaardigheden door te werken aan praktijkopdrachten en in de twee stages die onderdeel uitmaken van het programma. Het programma is opgebouwd uit Integratieve Bouwkundige Opdrachten in de propedeusefase en projecten in de verdiepingsfase die steeds geflankeerd worden door

Pagina 3 van 8 cursussen. In deze cursussen krijgen studenten de theorie en vaardigheden aangereikt, die ze in de opdrachten toepassen en integreren om de Bouwkundecompetenties te kunnen behalen. De horizontale samenhang tussen projecten en cursussen is goed. Op het gebied van onderzoek zet de opleiding haar eerste stappen. Zes docenten participeren in kenniskringen van verschillende lectoraten. Zo bevorderen deze docenten de kennisuitwisseling tussen lectoraat en opleiding, die zich vertaalt in de ontwikkeling van nieuwe onderwijsonderdelen (zoals de module 'Ondernemen in de bouw' in samenwerking met een lectoraat en het werkveld).

In de propedeuse heeft de student gemiddeld 18,8 uur contacttijd met docenten per week en in het tweede jaar 10,5 uur. In het derde en vierde jaar hebben de studenten gemiddeld 4 contacturen per week. Binnen de contacturen vallen uren voor lessen, practica, trainingen, loopbaancoaching, excursies en tentamens. Hieronder vallen echter niet de uren die studenten besteden aan projectopdrachten, die veel tijd in beslag nemen en voor de studie van wezenlijk belang zijn. De reguliere voltijdse student besteedt gemiddeld 37 uur per week aan de studie, bij de versnelde voltijdse studenten neemt dit toe tot 45 uur per week.

Een sterk punt van de opleiding is dat de opleiding diverse middelen benut (onder andere) contacten met scholen en welkomsgesprekken) waarmee een goed zicht verkregen wordt op de herkomst en startkwalificaties van de instromende studenten. De opleiding zorgt er goed voor dat het onderwijs aansluit bij de verschillende instromers. De opleiding zoekt hiertoe naar afstemming met voor- en/of vervolgoopleidingen, biedt studenten de mogelijkheid de studie te versnellen en biedt adequate remediërende maatregelen en ondersteuning om de verschillende instromers zo goed mogelijk te bedienen. Er zijn mogelijkheden om het programma versneld te doorlopen. Studenten met een afgeronde mbo-opleiding Bouwkunde kunnen het propedeusejaar in een half jaar afronden, doordat ze op onderdelen sneller studeren en enkele vrijstellingen kunnen krijgen in het eerste jaar voor de bouwkundige basisonderdelen mits aangetoond wordt dat ze die al beheersen. Studenten kunnen de examencommissie verzoeken om een vrijstelling of vooraf hun competenties laten beoordelen.

Het curriculum van de bacheloropleiding Bouwkunde heeft een omvang van 240 ECTS.

Tijdens de vorige visitatie (2004) werd het facet 'Beoordeling en Toetsing' als onvoldoende beoordeeld. Het panel heeft waargenomen dat op dit aspect veel verbeterd is sinds 2004. Op academieniveau is nu een toetsvisie en een toetsbeleid geformuleerd. Deze toetsvisie fungeert nu als kader voor de toetsing zoals die in de opleidingen dagelijks uitgevoerd wordt. In het toetsplan van de opleiding staat de daadwerkelijke planning en uitvoering van het toetsen voor de opleiding beschreven. De opleiding zet diverse soorten toetsen in om kennis, vaardigheden en competenties van studenten te toetsen en beoordelen. Er is momenteel veel aandacht voor individualisering van opdrachten om het fenomeen 'meeliften', dat een probleem was binnen de opleiding, terug te dringen. Op dit punt zijn grote vorderingen gemaakt.

Om de toetskwaliteit te borgen benut de opleiding een toetsregistratieformulier waarmee per toets wordt bijgehouden of alle relevante stappen in het borgingsproces ook echt doorlopen zijn. Het panel heeft waargenomen dat het gebruik van deze formulieren de kwaliteitsborging vergroot.

Uit de aanvullende informatie blijkt dat het panel oordeelt dat in de opleiding adequaat wordt getoetst of de studenten de leerdoelen van het programma hebben gerealiseerd. De

Pagina 4 van 8 bestudeerde toetsen zijn naar de mening van het panel inhoudelijk passend bij een hbo-opleiding. Een enkele geziene opdracht, zoals ecologie en regelgeving verdient verdere ontwikkeling. Het complexiteitsniveau van opdrachten en toetsen neemt toe gedurende de studie. Het panel heeft na het bestuderen van de uitwerkingen van de tentamens en opdrachten vastgesteld dat de uitwerkingen op een deugdelijke wijze zijn beoordeeld, ook al is niet altijd een antwoordsleutel aanwezig. De becijfering komt overeen met de inschatting van de panelleden en de variatie in cijfers komt overeen met de variatie in beantwoording.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport en in de aanvullende informatie deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden Hobéon dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'programma' als voldoende.

Inzet van personeel

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De opleiding onderhoudt op diverse manieren contact met de beroepspraktijk en betreft deze bij het onderwijs, voornamelijk via het professioneel netwerk van de docenten; een groot deel van deze contacten is regionaal. 35 van de 51 docenten zijn naast hun aanstelling werkzaam in het werkveld en een groot deel van de docenten heeft als stage- of afstudeerbegeleider goede contacten met bedrijven en organisaties in de sector en blijven zo op de hoogte van ontwikkelingen in het veld. Betrokkenen in het werkveld leveren bijvoorbeeld projectcasussen voor het onderwijs en in samenwerking met het beroepenveld worden minoren ontwikkeld. De opleiding zet zeer regelmatig gastdocenten in, die werkzaam zijn bij relevante bedrijven.

In het studiejaar 2009-2010 bedroeg de docent-studentratio 1: 20, een gunstige ratio ten opzichte van eerdere jaren. De formatie ruim voldoende om het onderwijs met de gewenste kwaliteit te kunnen verzorgen. De werkdruk wordt als hoog ervaren. De geplande periode van consolidatie en 'pas op de plaats maken' is in dit kader zeer welkom. De focus ligt nu op structurering, teamvorming en samenwerking om met een groot docententeam een gezamenlijke gedragen opleiding nog beter neer te zetten.

Het management zet sinds enkele jaren de Resultaat & Ontwikkel Cyclus (R&O) in bij de ontwikkeling en deskundigheidsbevordering van docenten op zowel didactisch als inhoudelijk vlak. De docenten zijn in voldoende mate gekwalificeerd om het onderwijs naar behoren uit te kunnen voeren. Bij de opleiding is 53% van de docenten master gekwalificeerd. Twee docenten volgen momenteel een master.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden Hobéon dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'inzet van personeel' als voldoende.

Voorzieningen

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De opleiding is gehuisvest in een inspirerend gebouw met een goede mediatheek, adequate computervoorzieningen, een studielandschap en bij het onderwijsconcept passende ruimtes als collegezalen, computerruimtes en projectruimtes. Doordat de

Pagina 5 van 8 studentenpopulatie echter groter is dan het gebouw kan huisvesten, zijn ruimtes regelmatig erg vol.

De ouderejaars studenten gaven tijdens de audit aan de afgelopen jaren kwalitatieve en kwantitatieve verbeteringen te hebben waargenomen in de Loopbaancoaching. De Loopbaancoaching is gericht op het kennen van de student om hem zo goed mogelijk te kunnen begeleiden bij het behalen van competenties en het maken van keuzes in de studie. Studenten zijn erg tevreden over de persoonlijke en (wanneer nodig) intensieve Loopbaancoaching en ondersteuningsmogelijkheden. In het 3e en 4e jaar is de Loopbaancoaching gericht op het maken van keuzes in het kader van verdiepen en profileren. In deze periode van de studie wordt een zeer zelfstandige instelling van de student verwacht, wat door sommige studenten als pittig ervaren wordt. Het laatste is een punt dat momenteel de aandacht heeft bij de opleiding. Wat betreft informatievoorziening zijn studenten positief over het cijfersysteem. Over roosterwijzigingen zijn ze nog niet tevreden. Studenten gaven aan dat zijn de recente verbeteringen herkennen in de structuur van Blackboard, ze geven echter ook aan dat nog niet alle docenten met deze 'tool' werken.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden Hobéon dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'voorzieningen' als voldoende.

Interne kwaliteitszorg

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De opleiding hanteert een adequaat kwaliteitszorgsysteem. Binnen de opleiding heerst een cultuur waarin gezamenlijk aan verbetering van het onderwijs gewerkt wordt.

De opleiding betreft de relevante stakeholders bij de kwaliteitszorg via formele kanalen als overleggen, enquêtes en onderwijsevaluaties, maar er zijn ook veel informele contacten. Het werkveld wordt via de Stuurgroep HHS -Bouwend Nederland Regio Randstad en de Beroepenveldcommissie structureel bij de opleiding betrokken. Ook met alumni onderhoudt de opleiding structureel contact, onder andere doordat aan de TU studerende alumni bij de opleiding als practicumbegeleiders /onderwijsassistenten worden betrokken.

De opleiding meet met regelmaat via de stakeholders of de gestelde streefdoelen behaald zijn. Zo niet, dan wordt geanalyseerd wat daar de oorzaak van is en worden verbetermaatregelen ontwikkeld en meteen doorgevoerd of in de jaarplanning opgenomen.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden Hobéon dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' als voldoende.

Resultaten

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel heeft uit het totale aanbod van afstudeerwerken van de afgelopen 2

Pagina 6 van 8 studiejaren 14 afstudeerwerken beoordeeld en concludeerde dat de werken van hbo-niveau waren. De beoordeling was doorgaans adequaat en de variaties in kwaliteit zijn in de beoordeling herkenbaar. Het panel heeft wel enkele aandachtspunten betreffende het afstudeerwerk geformuleerd: Het taalgebruik bleek gemiddeld niet sterk en zo nu en dan zelfs zwak. Ook de bronvermeldingen kunnen structureel beter. De domeindeskundigen zijn van mening dat de kwaliteit en aard van de afstudeerwerken sterk varieert. De oude 'architectuur-profilering' van de opleiding lijkt nog door te werken in het afstudeerwerk. De deskundigen constateerden dat het werk in de richting architectuur gemiddeld wat beter was dan de bestudeerde afstudeerwerken betreffende onderwerpen als vastgoedeconomie, bouwuitvoering en planning. Het panel onderschrijft de wens van de opleiding studenten steeds meer in de beroepspraktijk te laten afstuderen en waardeert het initiatief het werkveld stelselmatig te benutten bij de kwaliteitscheck op het afstudeerwerk. Het panel heeft geconstateerd dat bij het afstuderen in groepen studenten doorgaans gelijk becijferd worden. Bij groepen van 4 studenten zou logischerwijs enige variatie in de becijfering verwacht worden. Het panel heeft hierbij geen onregelmatigheden aangetroffen, maar acht aandacht voor dit aspect wenselijk.

De opleiding heeft streefcijfers vastgesteld: Propedeuserendement na 1 jaar: 40%. Propedeuserendement na 2 jaar: 55%. Het propedeuserendement na 1 jaar bedraagt in 2007 een magere 19 %, in 2008 steeg dit naar 33 % en in 2009 daalde dit naar 27%. Het propedeuse rendement na 2 jaar ligt de afgelopen jaren tussen de 60 en 65%. Het panel heeft waargenomen dat de opleiding de rendementscijfers analyseert en onderzoekt op welke manieren deze richting de streefcijfers verbeterd kunnen worden. Door een goed systeem voor het volgen van studenten heeft de opleiding continu zicht op de ontwikkeling van studenten om studievertragingen zoveel als mogelijk te voorkomen. Daarnaast zet de opleiding in op het bieden van een goede, motiverende leeromgeving. In het kader van studiesucces richt de opleiding zich vooral op de propedeuse. Met name door goede analyses van de instroom en gerichte verbeteracties in de propedeuse zijn de rendementen stijgende.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden Hobéon dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'resultaten' als voldoende.

Pagina 7 van 8 **Besluit:**

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de De Haagse Hogeschool te Den Haag in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 25 oktober 2011 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid heeft het college van bestuur geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit dat accreditatie wordt verleend aan de hbo-bachelor Bouwkunde (240 ECTS; variant: voltijd; locatie: Den Haag) van De Haagse Hogeschool te Den Haag.

Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2012 en is van kracht tot en met 31 december 2017.

Den Haag, 13 december 2011

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Guido Langouche', is written over a faint, light blue rectangular stamp or watermark.

Guido Langouche
(vicevoorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Facet	Beoordeling door VBI
		<i>voltijd</i>
1. Doelstellingen	1.1 domeinspecifieke eisen	V
	1.2 niveau bachelor	V
	1.3 oriëntatie hbo	V
Beoordeling onderwerp		V
2. Programma	2.1 eisen hbo	V
	2.2 relatie doelstellingen – programma	V
	2.3 samenhang programma	V
	2.4 studielast	G
	2.5 instroom	G
	2.6 duur	voldaan
	2.7 afstemming vormgeving en inhoud	G
	2.8 beoordeling en toetsing	V
	Beoordeling onderwerp	
3. Inzet personeel	3.1 eisen hbo	G
	3.2 kwantiteit personeel	V
	3.3 kwaliteit personeel	V
Beoordeling onderwerp		V
4. Voorzieningen	4.1 materiële voorzieningen	G
	4.2 studiebegeleiding	G
Beoordeling onderwerp		V
5. Interne kwaliteitszorg	5.1 evaluatie resultaten	V
	5.2 maatregelen tot verbetering	V
	5.3 betrokkenheid medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	V
Beoordeling onderwerp		V
6. Resultaten	6.1 gerealiseerd niveau	V
	6.2 onderwijsrendement	V
Beoordeling onderwerp		V
Eindoordeel		Positief

De facetten krijgen het oordeel onvoldoende (O), voldoende (V), goed (G) of excellent (E), met uitzondering van het facet "Duur" (2.6), waarvoor geldt: "voldaan" of "niet voldaan". De onderwerpen krijgen het oordeel voldoende of onvoldoende